

**Моніторингове дослідження
організації та ефективності функціонування
інклюзивного навчання у 2024/2025 навчальному році**

Вид моніторингу – внутрішній.

Актуальність: інклюзивна освіта передбачає орієнтацію на здібності та інтереси кожної дитини, має вирішальне значення та забезпечує рівний доступ не просто до якісного навчання, а є підтримкою кожної особистості на її індивідуальному шляху розвитку.

Мета дослідження: оцінити поточний стан організації та ефективності інклюзивного навчання в закладі освіти, ефективність функціонування інклюзивних класів у 2024-2025 навчальному році, виявити сильні сторони та проблемні зони, розробити рекомендації для подальшого вдосконалення.

Робоча група:

Тетяна КОРОСЬКО - директор закладу;

Наталія МОЗГОВА - заступник директора з навчальної роботи;

Вікторія ЄЛЕТЕНКО – асистент вчителя;

Тетяна САМОДАЙ – класний керівник 6 класу.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати нормативно-правову базу та шкільну документацію щодо організації інклюзивного навчання.
2. Оцінити рівень забезпечення освітнього середовища (доступність, ресурси, обладнання).
3. Визначити якість надання корекційно-розвиткових послуг та психолого-педагогічного супроводу.
4. Дослідити рівень задоволеності всіх учасників освітнього процесу (учнів, батьків, педагогів) організацією інклюзивного навчання.
5. Оцінити динаміку навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами (ООП).

Об'єкт дослідження: система організації інклюзивного навчання в Бочечківському ЗЗСО I-III ступенів.

Предмет дослідження: організаційно-педагогічні, психологічні та матеріально-технічні умови забезпечення інклюзивного освітнього процесу.

Методи дослідження:

Збір даних: анкетування учнів 9 класу, батьків дітей з ООП, педагогічних працівників, які викладають в інклюзивних класах.

Обробка даних: порівняльний аналіз, побудова діаграм та графіків.

Термін проведення моніторингового дослідження: травень 2025 року.

**Програма дослідження
організації та ефективності функціонування
інклюзивного навчання у 2024/2025 навчальному році**

I етап (Підготовчий):

- Формулювання мети та завдань дослідження.
- Визначення вибірки (учні, батьки, педагоги).
- Розробка інструментарію анкет для збору даних.

II етап (Практичний):

- Анкетування : анкетування учнів 9 класу, батьків дітей з ООП, педагогічних працівників, які викладають в інклюзивних класах (онлайн, Google-форми).
- Відвідування уроків, корекційно-розвиткових занять, моніторинг поведінки та взаємодії учнів у класі та під час перерв.
- Перевірка індивідуальних програм розвитку (ІПР), портфоліо учнів, протоколів засідань команди супроводу.
- Індивідуальні бесіди з членами команди супроводу, фахівцями ІРЦ.

III етап (Аналітичний):

- Обробка та систематизація отриманих даних.
- Аналіз результатів анкетування.
- Підготовка аналітичної довідки, формулювання висновків та надання рекомендацій

Очікувані результати

На основі аналізу отриманих даних оцінити поточний стан організації та ефективності інклюзивного навчання в закладі освіти, ефективність функціонування інклюзивних класів у 2024-2025 навчальному році, виявити сильні сторони та проблемні зони, розробити рекомендації для подальшого вдосконалення.

Висновки та рекомендації

- Зіставлення результатів від різних груп респондентів.
 - Розробка програми дій для усунення виявлених недоліків.
 - Формування рекомендацій для адміністрації, педагогів, батьків та учнів.
- Оприлюднення результатів дослідження на офіційному вебсайті закладу.

Додатки

- Результати анкетування.
- Графіки та діаграми.
- Аналітична довідка за результатами дослідження.

ДОВІДКА
за результатами моніторингового дослідження
організації та ефективності функціонування
інклюзивного навчання у 2024/2025 навчальному році

Мета моніторингу – оцінити поточний стан організації та ефективності інклюзивного навчання в закладі освіти, ефективність функціонування інклюзивних класів у 2024-2025 навчальному році, виявити сильні сторони та проблемні зони, розробити рекомендації для подальшого вдосконалення.

Період опитування – травень 2025 року.

Відповідно до статті 48 Закону України «Про освіту», наказу МОН від 16.01.2020 № 54 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти», Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти Бочечківського ЗЗСО I-III ступенів, річного плану роботи закладу та з метою забезпечення реалізації права дітей з особливими освітніми потребами на освіту, створення умов для їх кращої соціалізації та інтеграції, вивчення рівня навчально-методичного і психолого-педагогічного забезпечення навчання дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних класах, протягом травня 2025 було здійснено моніторингове дослідження організації та функціонування інклюзивного навчання.

У ході моніторингу було зроблено висновок, що українська освіта має бути безбар'єрною та інклюзивною, давати можливість розвиватися кожному, ефективно навчатися і реалізувати власний потенціал, адже це сприятиме розвитку відкритого європейського суспільства, готового до спільної відповідальності за реалізацію політики усунення бар'єрів як моральних, так і фізичних.

Організація інклюзивного навчання в закладі здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 (із змінами), з урахуванням категорії особливих освітніх потреб та рівнів підтримки, рекомендованих інклюзивно-ресурсним центром.

Із метою забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на освіту за місцем проживання, їх соціалізації та інтеграції в суспільство, у 2024/2025 навчальному році у закладі функціонувало три інклюзивні класи, у яких здобувають освіту три дитини з особливими освітніми потребами.

Відповідно до потреб та з урахуванням функціонування інклюзивних класів до штатного розпису введено посади асистентів учителів: Ірина Огієнко (3 клас), Людмила Хованова (6 клас), Вікторія Єлетенко (8 клас).

Безпосередня реалізація інклюзивного навчання у Бочечківському ЗЗСО

I-III ступенів забезпечується командою психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами. Склад команди психолого-педагогічного супроводу є персональним і затверджений наказом директора. До складу команди супроводу разом із вчителями, асистентом вчителя, практичним психологом, іншими педагогічними працівниками закладу освіти, представником ІРЦ, сестри медичної, входять також батьки дитини. Таким чином, команда супроводу володіє конфіденційною інформацією про дитину, особливості її розвитку.

Відповідно до Порядку організації інклюзивного навчання командами психолого-педагогічного супроводу для кожної дитини розроблено, затверджено та погоджено з батьками Індивідуальну програму розвитку дитини з особливими освітніми потребами, яка забезпечує індивідуалізацію навчання; визначає потребу в адаптації/модифікації навчального матеріалу, потребу у додаткових допоміжних засобах навчання та складається на основі висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку.

Важливою складовою ефективної підтримки дітей з особливими освітніми потребами є участь у роботі команд супроводу фахівців інклюзивно-ресурсного центру. Фахівці ІРЦ здійснюють супровід, підтримку дітей з ООП, які навчаються в інклюзивних класах та є членами команд психолого-педагогічного супроводу.

У ході моніторингового дослідження встановлено, що засідання команд супроводу проводяться не менше 3 разів на рік, протоколи ведуться обраним секретарем згідно з чинними вимогами. На засіданнях розглядаються актуальні питання щодо надання якісних освітніх і корекційних послуг, соціальної взаємодії та навчальної мотивації дитини, моніторинг динаміки розвитку, напрацьовуються рекомендації щодо подальшої спільної роботи з батьками.

Організація освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних класах здійснюється за Освітньою програмою закладу освіти. Досягнення максимальної реалізації потенціалу дитини з особливими освітніми потребами та забезпечення прогресу її розвитку забезпечується завдяки врахуванню її особливих освітніх потреб та забезпеченню особистісно орієнтованого спрямування освітнього процесу, застосуванню адаптації та/або модифікації окремих навчальних предметів (інтегрованих курсів). Для дітей з особливими освітніми потребами передбачено доповнення освітньої програми корекційно-розвитковим складником. Реалізація корекційно-розвиткового складника передбачає проведення індивідуальних та групових корекційно-розвиткових занять; корекційну роботу під час вивчення всіх навчальних предметів, що полягає у застосуванні адаптацій навчального матеріалу, використанні спеціальних методів та способів роботи відповідно до потреб і можливостей дитини.

Діти з ООП користуються підручниками відповідного класу навчання за

освітньою програмою закладу. Учителі спільно з асистентами готують додаткові модифіковані та адаптовані матеріали.

Документація асистентів вчителів ведеться відповідно до чинних вимог та посадових обов'язків: складено річні плани роботи, оформлено портфоліо учнів, ведуться журнали спостережень.

Корекційно-розвиткові заняття, що визначені індивідуальною програмою розвитку останні роки проводяться стабільно.

Спостереження під час моніторингу показало, що перевагою інклюзивного навчання є розвиток у дитини з ООП соціальних навичок і здатності адаптуватися до суспільства в умовах рівних можливостей. Інші діти отримують досвід співпраці, взаємодії з однолітками з різними потребами, що розвиває їх емпатію та толерантність. Однак, недоліком є те, що вчителів доводиться витрачати більше часу на індивідуальний підхід, що іноді може впливати на загальний темп навчання всього класу, про що педагоги зазначили при проведенні анкетування.

У закладі освіти забезпечено зручне для всіх учасників освітнього процесу середовище, яке відповідає основним принципам інклюзивної освіти, рівності та поваги до прав людини. Застосовано принцип гнучкості у використанні середовища. Принципи універсального дизайну на жаль не можна застосувати у закладі, на противагу вдало було використано принцип розумного пристосування. У закладі наявний пандус на вході, здійснено контрастне маркування першої та останньої сходинки. У травні заклад брав участь у проєкті «Веснянка», ініційованим Благодійним фондом Нінель Лібман, завдяки якому значно покращилося наповнення ресурсної кімнати.

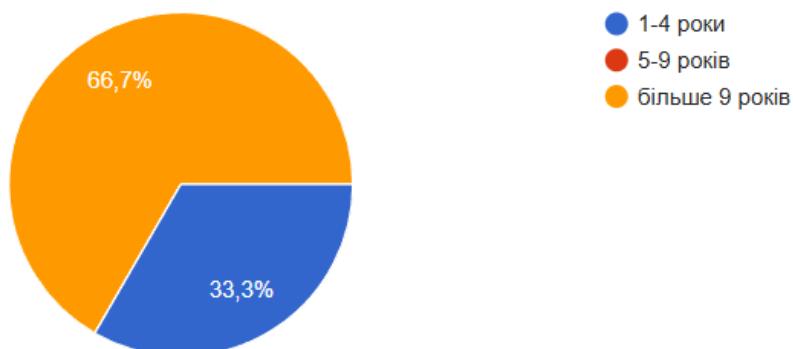
У ході моніторингового дослідження було проведено опитування батьків учнів з ООП, які навчаються в інклюзивних класах; учнів закладу; вчителів інклюзивних класів.

Результати анкетування батьків учнів з особливими освітніми потребами

1. Скільки років Ваша дитина навчається в класі з інклюзивним навчанням?



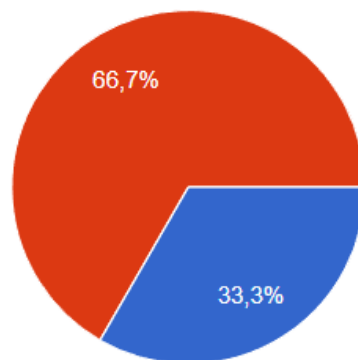
3 ответа



2. Ваша дитина навчається в:

 Копировать д

3 ответа



- початковий школі (1-4 класи)
- середній школі (5-9 класи)
- старшій школі (10-11 клас)

3. Чи задоволені Ви тим, що Ваша дитина навчається у загальноосвітній школі?

 Копи

3 ответа



- так
- ні
- важко відповісти

4. Чи є в класі асистент вчителя, який допомагає Вашій дитині під час навчання?

|

3 ответа



- так
- ні
- не знаю

5. Чи задоволені Ви створеними умовами в школі, які забезпечують успішне навчання та розвиток Вашої дитини?

 Копіювати

3 ответа



● так
● ні
● багато чого не вистачає

6. Чи ознайомлено Вас з висновками та рекомендаціями інклюзивно-ресурсного центру щодо Вашої дитини?

 Копі

3 ответа



● так
● ні
● важко відповісти

7. Чи має Ваша дитина спеціально розроблений індивідуальний план навчання?

 Коп

3 ответа

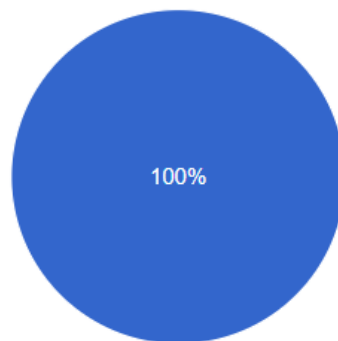


● так
● ні
● важко відповісти

8. Чи надають Вашій дитині підтримку/ допомогу однокласники?



3 ответа



● так
● ні
● важко відповісти

9. Чи має Ваша дитина дружні стосунки з однокласниками?

3 ответа



● так
● ні

10. Чи регулярно обговорюють з Вами вчителі результати навчання та розвитку Вашої дитини?



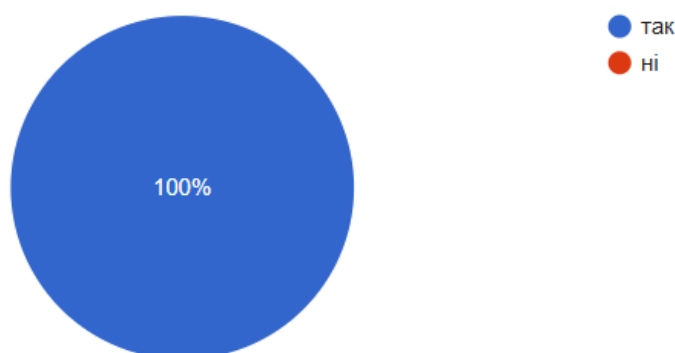
3 ответа



● так
● важко відповісти

11. Чи задоволені Ви якістю корекційно-розвиткових послуг, які надаються в Вашому навчальному закладі?

3 ответа



12. Що на Вашу думку потрібно змінити, щоб Ваша дитина почувалася комфортніше, навчалася краще?

Все влаштовує

Вважаю, що для кращого комфорту й успішності дитини варто забезпечити психологічну підтримку, позитивний мікроклімат у класі, можливість виявляти свої здібності через проекти та позакласні заходи.

Всім задоволена

13. Ваші побажання/пропозиції

Дякую всім хто допомагає моїй дитині

Дякуємо за турботу про наших дітей. Бажаємо педагогічному колективу здоров'я, натхнення й успіхів у вихованні щасливих, упевнених у собі учнів.

Відвідувати школу кожного дня

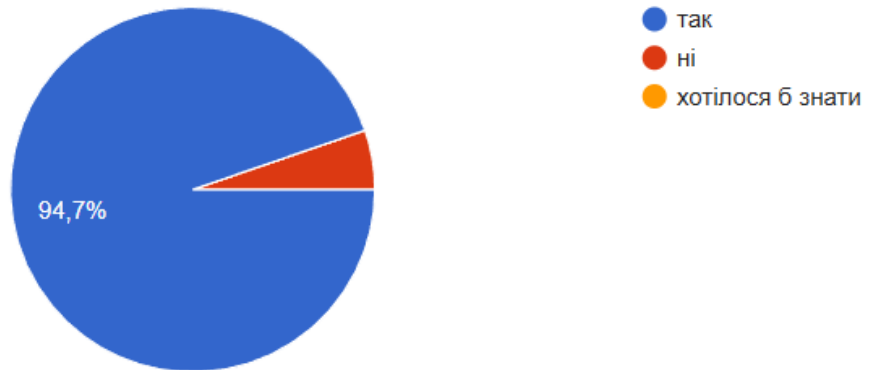
Проаналізувавши відповіді респондентів, можна зробити висновок, що батьки цілком задоволені тим, що дитина навчається в закладі освіти, що свідчить про конструктивну співпрацю команди супроводу. Скільки ж відсотків батьків задоволені умовами, які створені в закладі та вважають, що дитина забезпечена спеціальним обладнанням, знають, що для дитини розроблено індивідуальний план і на протигагу. Усі батьки знають, що в класі є асистент учителя, задоволені співпрацею із асистентом учителя. Ознайомлені з висновками та рекомендаціями інклюзивно-ресурсного центру.

Результати анкетування здобувачів освіти

1. Чи знаєш, хто такі "особи з особливими освітніми потребами"?

 Коп

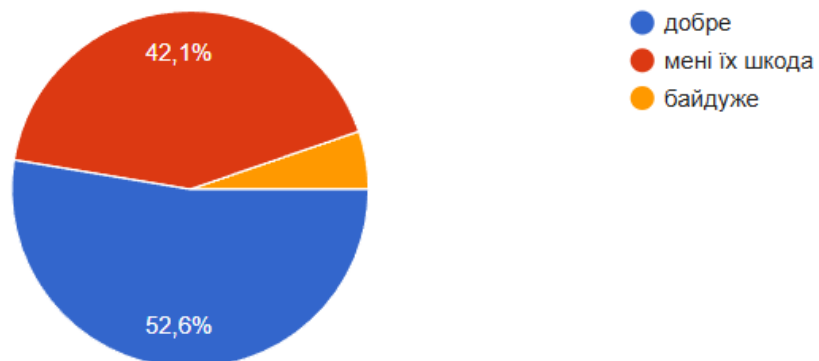
19 ответов



2. Як ти ставишся до людей з обмеженими можливостями?

 К

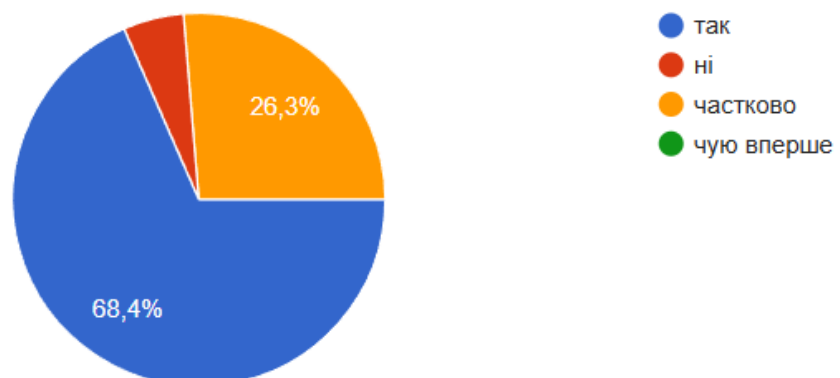
19 ответов



3. Чи знаєш, що таке інклюзивне навчання,



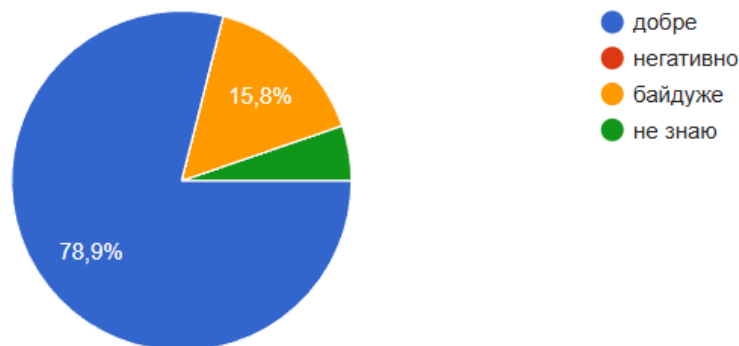
19 ответов



4. Як ти поставишся до того, щоб дитина з особливими освітніми потребами була твоїм однокласником, другом?



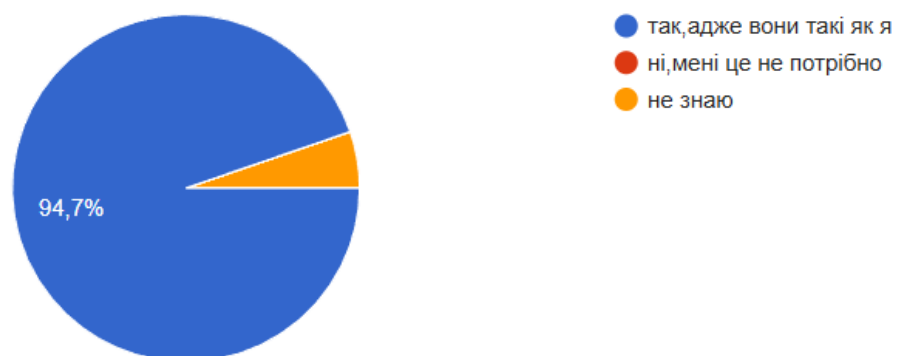
19 ответов



5. Якщо діти з особливими освітніми потребами навчатимуться в нашому закладі?

копиров

19 ответов



Результати анкетування учнів свідчать про те, що діти добре ознайомлені з поняттям «інклюзія», доброзичливо ставляться до дітей з особливими освітніми потребами та не виокремлюють із класного колективу. Такий позитивний мікроклімат інклюзивного середовища сприяє інтеграції дитини з ООП в шкільний колектив на рівні з усіма здобувачами освіти.

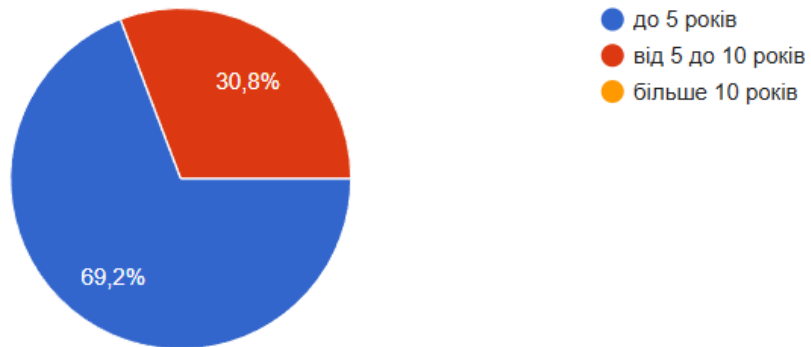
Поряд з тим, відчуваючи себе вільно у класному колективі, діти з ООП досягають успіхів швидше та результативніше.

Результати анкетування педагогічних працівників, які викладають в інклюзивних класах

1. Який ваш стаж роботи в інклюзивному навчанні?

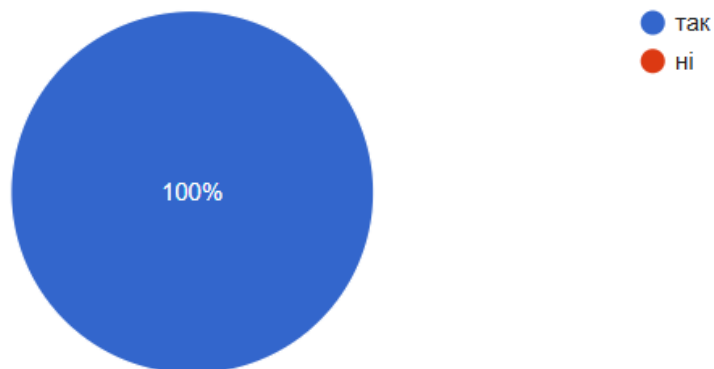
 Копія

13 ответов



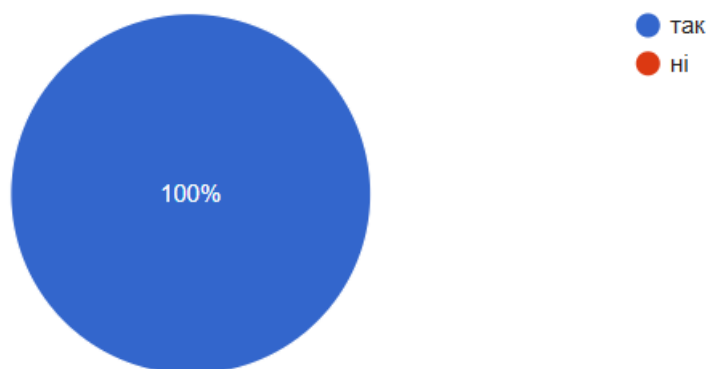
2. Чи проходили ви курси підвищення кваліфікації для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами?

13 ответов



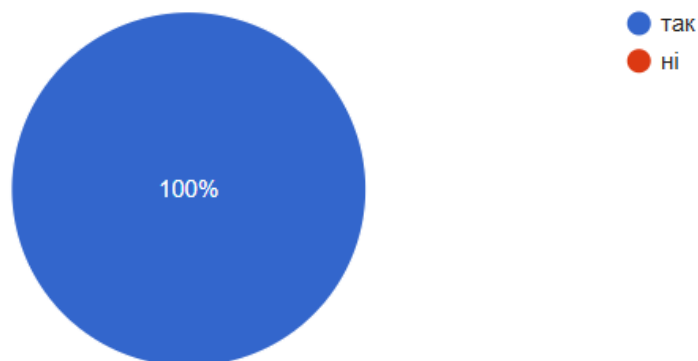
3. Чи є ви членом команди психолого-педагогічного колективу?

13 ответов



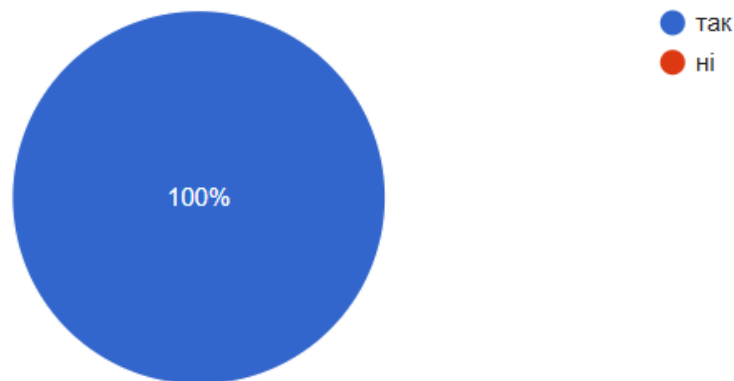
4. Чи складали ви індивідуальну програму розвитку для дитини з особливими освітніми потребами?

13 ответов



5. Чи співпрацюєте ви з асистентом учителя?

13 ответов



6. Як саме ви співпрацюєте з асистентом вчителя?

Адаптуємо навчальний матеріал

Допомога під час проведення уроків, розроблення карток,схем

Планування уроків, створення роздаткового матеріалу до уроків, під час оцінювання учня

Плануємо урок, обговорюємо рівень засвоєння матеріалу учнем

Разом складаємо ІПР, коли працюю на уроці з ученицею, асистент працює з класом, допомагаю готувати картки.

Складаємо ІПР,ІНП.Допомагаю розробляти

Складаємо разом ІПР

Складаємо ІПР

Спільно плануємо уроки, враховуючи на цілі та очікувані результати дитини з ООП, обговорюємо, як краще донести матеріал, як адаптувати завдання

Складання ІПР

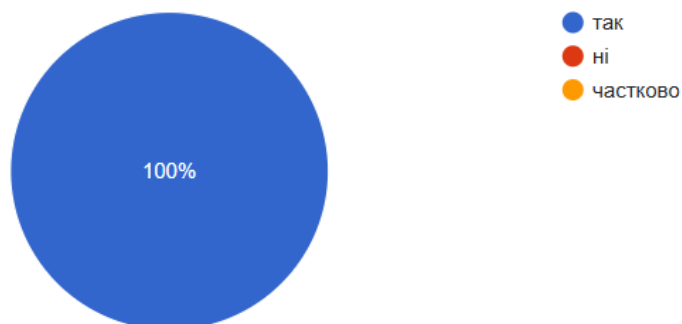
Складання ІПР, ІПН, підготовка завдань, планування і проведення уроку.

Злагоджено

7. Чи розумієте ви особливість викладання в інклюзивних класах?

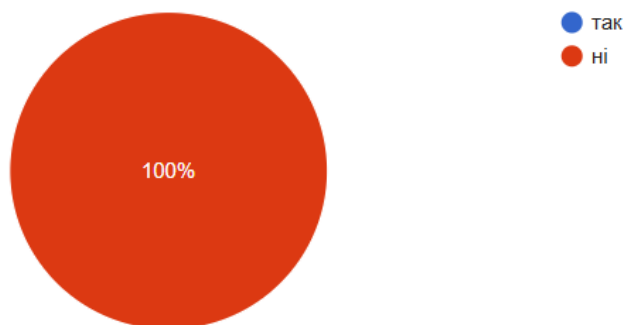


13 ответов



8. Чи порушують права дітей з особливими потребами в системі надання їм освіти в нашому закладі?

13 ответов



9. Які труднощі у вас виникають з питань реалізації інклюзії?

Ніяких труднощів

Система дій асистента вчителя під час уроку

Брак часу для більшого спілкування з ученицею

Не вистачає часу на уроці, предмет вимагає розвиненого абстрактного мислення

Підбір матеріалів

Підбір дидактичних матеріалів.

Жодних

Підбір завдань

Це вимагає багато додаткового часу на підготовку уроків

Створення завдань

Складання завдань

Підбір матеріалів і завдань для дитини з ООП.

Не виникають

На основі аналізу документів, результатів опитування, спостереження за навчальними заняттями, співбесід, можна зробити такі висновки, що інклюзивне навчання в закладі організовано на високому рівні. Більшість респондентів дослідження вважають, що у Бочечківському ЗЗСО I-III ступенів створено безбар'єрне середовище.

Рекомендації:

1. Забезпечити виконання індивідуальних програм розвитку для кожної дитини з особливими освітніми потребами, враховуючи її унікальні потреби та сильні сторони.

2. Забезпечити гнучкість у розкладі занять та можливість організації додаткових корекційно-розвиткових занять.

3. Обладнати в закладі спеціальні зони, де діти можуть відпочити та відновитися, якщо вони відчують перевантаження.

4. Забезпечити фізичну доступність до всіх приміщень школи (пандуси, ліфти, доступні санвузли, відповідне освітлення та навігація).

5. Педагогічним працівникам закладу:

5.1. Регулярно підвищувати кваліфікацію з питань інклюзивної освіти, методів роботи з дітьми з ООП та створення сприятливого психологічного мікроклімату.

5.2. Впроваджувати заходи (тренінги, уроки доброти, спільні проєкти) для формування в учнів, батьків та персоналу поваги, емпатії та толерантного ставлення до відмінностей інших людей.

5.3. Активно включати батьків дітей з ООП до освітнього процесу, спільного планування та надання їм доступу до необхідних ресурсів та консультацій.

5.4. Підтримувати тісну співпрацю з інклюзивно-ресурсними центрами та іншими фахівцями для забезпечення комплексної підтримки.

Директор

Тетяна КОРОСЬКО